

پرچم یا حسین ع بر فراز پایتخت

شهر یا پرچم عزای سالار شهیدان رنگ دیگری به‌خود گرفته و صدای نوحه و عزاداری در گوش هر کوچه و خیابان پیچیده است. دوباره ماه عزای امام حسین (ع) و یارانش از راه رسیده و همه‌جیز حال و هوای متفاوتی پیدا کرده است. دل‌ها پیر می‌زند برای شرکت در مراسم عزاداری و رفتن به فضاهای معنوی که با حضور در آنها، ساعتی از مشغولیت‌های روزمره فاصله بگیریم، اشکی بریزیم و دلی سبک کنیم. هرچند در هر کوچه و خیابان چندین تکیه و حسینیه وجود دارد اما ما در «روز هفتم» این شماره، سراغ معرفی تکیه‌ها، زیارتگاه‌ها، مساجد و مراکز فرهنگی رفته‌ایم که می‌توانید نوع متفاوتی از عزاداری را در آنها تجربه کنید. این مراکز هر سال در ماه محرم مقصد مشتاقان داخلی و خارجی می‌شوند.

تکیه تجریش

معرفی قاجار است که در ضلع شمالی آستان امامزاده صالح (ع) و در ۲ طبقه ساخته شده است. طبقه بالا که در ایام محرم بزرگای زن بود ۲۲ پنجره شبیه به هم دارد. این پنجره‌ها به طبقه اول و صحن تکیه باز می‌شوند.

نشانی بازار تجریش

عزاداری در بازار تجریش

در طبقه پایین و وسط صحن سسکویی مستطیل شکل ساخته شده که برای نمایش تعزیه از آن استفاده می‌شود. شبیه‌خوانی در تکیه تجریش با سایر شبیه‌خوانی‌ها یک تفاوت اساسی دارد و آن هم این است که به‌دلیل نوع معماری تکیه، مردان در طبقه پایین دور تخت می‌نشینند و زنان از پنجره‌های مشرف به صحن در طبقه بالا تعزیه را تماشا می‌کنند یا به عزاداری گوش می‌دهند. در قسمت غربی این تکیه نمازهای چند دهنه وجود دارد که نسبت به باقی نمازها، ارتفاع بیشتری دارد و در حقیقت شاه‌نشین است. هنوز عزاداری در تکیه تجریش به صورت سنتی برگزار می‌شود و طبل و سنج و سایر وسایلی که در برخی هیئت‌ها استفاده و ممکن است باعث مزاحمت برای مردم شود در این تکیه استفاده نمی‌شود. این تکیه در ایام محرم محل عزاداری و تعزیه است و در ایام دیگر سال محل فروش میوه و سبزی است.

برخی از تکیه‌های قدیمی پایتخت ویژگی‌های متفاوتی دارند

عزاداری به رسم طهران قدیم

تکیه نغراباد

معرفی ۴۰۰سال از عمر تکیه نغراباد می‌گذرد و آن را از قدیمی‌ترین تکیه‌های تهران می‌دانند که در دوره قاجار شکل گرفته است.

نشانی	شهری، ضلع شرقی حرم حضرت عبدالعظیم حسنی (ع)
مناسب	خانواده
اتوبوس	ایستگاه حرم مطهر
مترو	شهری

عزاداری زیر خیمه سفید

این تکیه سقف ندارد و در ایام عزاداری محرم با خیمه‌های سفیدرنگ روی ستون ۱۲متری مسقف می‌شود. کاشی‌های سردر تکیه، لحظه شهادت حضرت علی‌اکبر (ع) را به تصویر کشیده‌اند. معماری ویژه این تکیه یکی از دلایل جذابیت آن برای کسانی است که در عزاداری‌های آن شرکت می‌کنند. بنای این تکیه، در ۲ طبقه ساخته شده و طبقه دوم آن به زنان اختصاص دارد. همجواری تکیه با حرم عبدالعظیم (ع) باعث می‌شود فرصت عزاداری و زیارت را همزمان داشته باشید.

تکیه نیاوران

معرفی این تکیه در دوران قاجار و توسط ناصرالدین شاه قاجار ساخته و سال ۱۲۶۱ نیز سقف آن تعمیر شده است.

نشانی	خیابان شهیددکتر باهنر، خیابان قنات شمالی، نرسیده به خیابان خیام
اتوبوس	میدان جماران
مترو	تجریش
مناسب	خانواده

برگزاری تعزیه

تکیه ۱۵۰۰مترمربع مساحت دارد و در ۴ضلع آن طاق‌نماها و غرفه‌هایی در ۲ طبقه ساخته شده است. اگرچه تکیه مسقف شده، اما لبه‌های ایوان هنوز چوبی باقی مانده است. در کنار در ورودی تکیه موزه‌ای از وسایل قدیمی تعزیه‌خوانی، قوری و سماورهای قدیمی وجود دارد و در وسط تکیه نیز ضریح بازسازی شده امام حسین (ع) واقع شده است. یکی از ویژگی‌های تکیه نیاوران که عزاداران زیادی را راهی آنجا می‌کند، برگزاری مراسم تعزیه در دهه اول محرم است.

تکیه رضاقلی‌خان

معرفی این تکیه در دوران قاجار، در محله عودلاجان و توسط رضاقلی‌خان ادیب، شاعر و تذکره‌نویس ساخته شده است.

نشانی	خیابان مصطفی‌خمینی، پایین‌تر از چهارراه سیروس، خیابان تکیه رضاقلی‌خان
اتوبوس	تکیه رضاقلی‌خان
مترو	بهرستان
مناسب	خانواده

کوچه‌ای به نام تکیه

اگر تعریف عزاداری‌های مردم قدیم تهران را شنیده باشید، حتماً نام تکیه‌ها رضاقلی‌خان به گوش تان خورده است. بخش‌های تخریب‌نشده این تکیه تاکنون چندین بار مرمت و بازسازی شده‌اند. در تصاویر قدیمی در کنار این تکیه مسجد، سقاخانه و آب‌انبار هم ساخته شده بود. از نقش‌ونگارهای روی کتیبه تکیه پیداست که قدیمی همبای خودش دارد. در عزاداری‌ها اغلب در فضای میدانهایی محوطه روبه‌روی تکیه، تعزیه اجرا می‌شود. برنامه‌های تکیه رضاقلی‌خان در ماه‌های محرم و صفر با تکیه قدیمی سادات‌اخوی همپوشانی دارد.

تکیه درخوانگاه

معرفی قدمت این تکیه هم مثل اکثر تکیه‌های معروف تهران به دوران قاجار برمی‌گردد. این تکیه در روزهای عادی سال کارگاه نجاری در محرم و صفر تکیه عزاداری است.

نشانی	خیابان یازده فرهاد، خیابان اکبرنژاد، خیابان سنگلج
اتوبوس	چهارراه گلوبندک
مترو	هاخرداد
مناسب	خانواده

حاجت‌روایی زیر نخل

این تکیه بیش از ۱۶۰سال قدمت دارد. وجود یک نخل قدیمی یکی از علت‌های معروفیت آن است. ۳قالیچه نیز که مزین به زیارت‌عاشورا است در این تکیه وجود دارد. نام این محله به درخوانگاه معروف شد و به دستور ناصرالدین شاه مدتی نخل عزاداری گرو گرفته شد. بانوان برای حاجت‌روایی در روز تاسوعا زیر نخل ۳۰۰ساله آن حلوا درست می‌کنند.

تکیه درکه

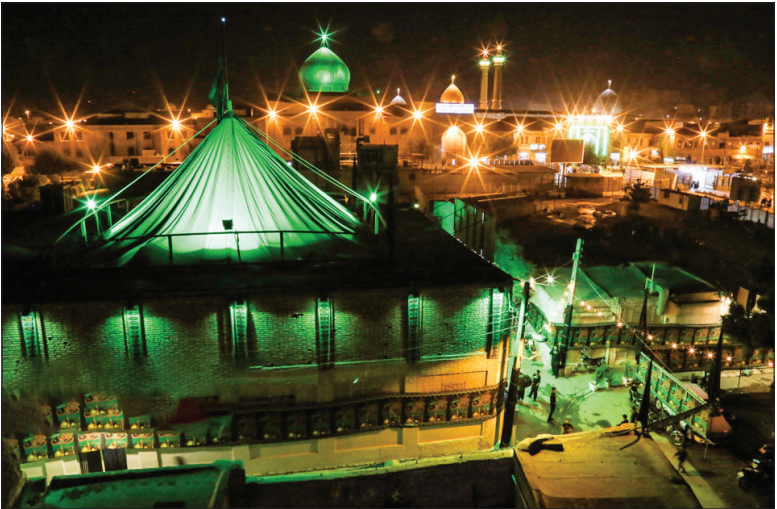
معرفی قدمت و سن تکیه در که به اواخر دوره قاجار برمی‌گردد. حسینیه در که جز ایام محرم و صفر، در سایر روزها هم میزبان علاقه‌مندان به مراسم مذهبی است.

نشانی	خیابان درکه، خیابان میراسماعیلی
اتوبوس	پایانه تجریش
مترو	تجریش
مناسب	خانواده

رخست از پیرغلامان

هنوز هم در تکیه در که، نوحه‌های قدیمی مثل «کشتی شکست خورده به طوفان کربلا» شنیده می‌شود که خادمان اینجا در روزگار گذشته از بزرگ‌ترهایشان شنیده بودند. هنوز هم برخی اهالی در که برای ادای نذر روشنایی، چراغ گردسوزی گوشه تکیه روشن می‌کنند و به سنت‌هایی از این دست وفادار مانده‌اند. مراسم علم‌نندان مراسمی قدیمی در در که است که یک روز قبل از شروع ماه محرم در تکیه در که برپا می‌شود. در این مراسم، بزرگان و پیرغلامان محله می‌آیند تا پای علم‌ها بنشینند.

تکیه دزاشیب

معرفی این تکیه ۵۰۰مترمربعی یک اثر ملی است که در زمان ناصرالدین‌شاه در ۲طبقه ساخته شده است.

نشانی	خیابان شهید باهنر، خیابان دزاشیب، خیابان کربعی
اتوبوس	ایستگاه مدرسه
مترو	تجریش
مناسب	خانواده

هر طاقی یک طایفه

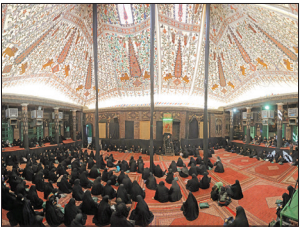
حوض مرمری وسط تکیه و سقف بلند شیروانی و چوبی آن که در ارتفاع ۱۲متری واقع شده نمدادی از این تکیه قدیمی است. دور تاور تکیه طاقی‌هایی قرار دارند که هر کدام متعلق به یکی از طایفه‌های دزاشیب هستند. علم ۱۱تیغه طلاکوب اصفهان، ۲بیرق ۸۰ساله و چندین علم ۵پر و گلدان‌های دوقفی از قدیم در این تکیه وجود داشته‌اند. بنا بر یک رسم قدیمی، عزاداران حسینیه دزاشیب در شب تاسوعا به امامزاده قاسم (ع) می‌روند و به عزاداران آنجا ملحق می‌شوند. در شب عاشورا نیز عزاداران امامزاده قاسم (ع) مهمان تکیه دزاشیب می‌شوند.

✓ **مهدیه‌تقوی‌راد** تهران در دوران قاجار بیشترین تکیه‌ها را داشت، اما حالا تعداد محدودی از تکیه‌های آن دوران با براجا هستند و حسینیه‌ها و مهدیه‌ها جای تکیه‌های قدیمی را گرفته‌اند. اگر علاقه‌مند هستید که در عزاداری قدیمی تهرانی‌ها شرکت کنید، سری به تکیه‌های تهران بزنید و با ریش‌سفیدان و قدیمی‌های محله‌ها همراه شوید.

تکیه سادات اخوی

معرفی این تکیه بیش از ۲۰۰سال قدمت دارد و یادگاری از دوران قاجار است. برگزاری مراسم عزاداری به سبک قدیمی یکی از مشخصه‌های این تکیه است.

نشانی خیابان شهیدمصطفی‌خمینی، بهد ازیمپ‌بنا، کوچه شهیدافشار

روضه‌زانه

چادری که حکم سقف برای عزاداران را دارد بیش از ۸۰سال قدمت دارد و روی ۳خیمه بر پا شده است. پارچه‌های عزای امام حسین (ع) هم که دیوارهای تکیه را سیاه‌پوش کرده‌اند قدمتی ۱۰۰ساله دارند. مراسم عزاداری در این تکیه صبح تا ظهر مخصوص زنان است. برخلاف همه تکیه‌های عزاداری، زنان در وسط و دور تاور منبر و روضه‌خوان و مردها در اطراف و روی ایوان‌ها می‌نشینند و عزاداری می‌کنند. منبر قدیمی وسط حیاط قرار دارد و فرد روضه‌خوان روی پله اول می‌نشیند. مراسم عزاداری از نماز مغرب و عشا به بعد مخصوص آقایان است. نکته جالب توجه در تعداد روضه‌خوان‌ها و سخنران‌هاست. روضه‌خوان‌ها و سخنران‌ها یک ساعت به یک ساعت می‌روند و نفر بعدی بر منبر می‌نشیند. شب تاسوعا و عاشورا هم مراسم تعزیه‌خوانی در این تکیه برگزار می‌شود.

پذیرایی با چای زغالی

با توجه به استقبال از برگزاری مراسم عزاداری در این تکیه، به مرور زمان ۵ملک کناری آن هم خریداری و به تکیه افزوده شد تا جوابگوی تعداد زیاد عزاداران باشد. یکی از مشخصات اصلی این تکیه خیمه پارچه‌ای آن است که نقوش زیبای اسلیمی روی آن حک شده است. پذیرایی از عزاداران در این تکیه به رسم قدیم در استکان‌های کمرباریک، با چای زغالی، همراه با دو حبه قند و تکه‌ای نان قندی مخصوص حسینیه انجام می‌شود. پذیرایی با قهوه هم در ابتدای ورود مهمانان به مراسم عزاداری از همان ابتدای راه‌اندازی تکیه برقرار بوده و تاکنون ادامه دارد.

• **نشانی:** میدان یازده فرهاد، کاخ گلستان

معرفی: تابلوی نقاشی قهوه‌خانه‌ای در موزه مردم‌شناسی اثر محمد صادق مربوط به دوران زندیه است که با تکنیک رنگ‌روغن و سبک قهوه‌خانه‌ای کار شده است. این نقاشی به فرم نیمه‌دایره یا تصویر امام حسین (ع) در وسط و بدن تیر خورده حضرت قاسم پسر امام حسن (ع) در بغل امام حسین (ع) دیده می‌شود. نقاشی در این تابلو تصویر سپاهیان در اطراف امام حسین (ع) و خیمه‌گاه و زنان چادر بر سر و آفرشته‌هم در بالای آن برها کشیده است. در کادر اطراف تابلو، اشعاری درباره واقعه عاشورا از محتمم کاشانی نوشته شده است.

نقاشی

قهوه‌خانه‌های امام حسین